

RÖPORTAJ

Michel Maietta: “GÖÇMENLER GÜNAH KEÇİSİ KABUL EDİLİRSE MEDYA BUNUN BİRİNCİL ARACI OLACAKTIR”

ABDENNOUR TOUMI

Uzman ORSAM

İngilizceden Çeviri:
Burç Eryugur, Araştırma Asistanı

“Tüm bileşenler, göçmenleri ve mültecileri bir siyasi günah keçisi yapmak için yeniden bir araya getirilmiştir. Tarihsel olarak dış temaslara ve etkilere açık olan ve kendi geleneğini ve karakterini koruyan Akdeniz toplumları bile göçmenleri ve mültecileri suçlamanın cazibesine kapılmaktadır.”

Abdennour Toumi: Göçmen sorunu, bir yandan politika yapımcıları zorlarken diğer yandan sağ ve aşırı sağ partiler için akılda kalıcı bir siyasi istismar noktası olmuştur. Genel olarak Batı'daki ve bilhassa Avrupa'daki ev sahibi ülkelerde göçmenler meselesini tamamen insani bir ilkedeki retorik bir siyasi söyleme geçmeye iten faktörler nedir?

Michel Maietta: Ekonomik istikrarsızlıkla birlikte yabancı düşmanı ifadeler ve eylemler artmaktadır. Belirsizliğin beslediği kaygı ve

Kimdir?

Michel Maietta;

Michel Maietta, strateji ve organizasyon tasarımında uzmanlığa ve insani yardım ve kalkınma sektöründe yirmi yıllık deneyime sahip bir stratejik uzmandır. Save the Children International ve Action Against Hunger'ın eski strateji direktörü olarak görev yapmış olan Michel Maietta, aktif olarak Kurumlararası Araştırma ve Analiz Ağının (IARAN) direktörü ve kurucusudur. Michel Maietta, yardım kuruluşları için yaptığı çalışmalarına ek olarak, on yılı aşkın bir süredir insani yardım ve kalkınma liderleri için kurslar tasarlamış ve Science Po, Deakin, Federico II Üniversitelerinde ve Futuribles ve IRIS Think Tanks gibi enstitülerde özel eğitim kursları vermiştir. Öngörü çalışmaları yürütmediğinde, stratejik ve dönüşümsel projelere öncülük etmektedir.

sınırlı kaynaklara erişim korkusu hem yabancı düşmanlığını körüklemektedir hem de ayrımcılığı şiddetlendirmektedir. Yabancı düşmanlığı, kimliği farklı olan insanlara karşı geçmişten beri var olan bir korkudur. Ekonomik istikrarsızlık beraberinde siyasi mücadeleyi getirirken göçmenlere yönelik yabancı düşmanlığı ise duyguları demagoji için verimli bir zemin hâline getirmektedir. Batı toplumuna ve onun varsayılan evrensel değerlerine günümüzde içeride ve dışarıda meydan okunuyor ve Covid-19 salgını bu krizi hızlandırmıştır. Tüm bileşenler, göçmenleri ve mültecileri bir siyasi günah keçisi yapmak için yeniden bir araya getirilmiştir. Tarihsel olarak dış temaslara ve etkilere açık olan ve kendi geleneğini ve karakterini koruyan Akdeniz toplumları bile göçmenleri ve mültecileri suçlamanın cazibesine kapılmaktadır.

Abdenmour Toumi: Bunun, siyasi-lerin ve medyanın Avrupa'daki terör tehdidi konusundaki paranoyası ile ilgili midir?

Michel Maietta: En başarılı medya operatörlerinin iş modeli ve başta bağımsız olanlar olmak üzere birçok medya aktörünün finansal sürdürülebilirliği, medyayı siyasi etkilere karşı savunmasız bir hâle getirmiştir. Göçmenler ve mülteciler siyasi anlamda günah keçileri olarak ilan edilirse medya bunun birincil aracı olacaktır.

Abdenmour Toumi: Mültecilerle göçmenler arasındaki fark nedir? 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne göre her ikisinin de korumaya ihtiyacı var mıdır?

Michel Maietta: Göçmenler de mülteciler de hareket hâlindeki insanlardır. Mülteciler hayatlarını kurtarmak için veya insan hakları ihlalleri ve zulüm riski altında ol-

dukları için kendi ülkelerinden kaçan insanlardır. Başka seçenekleri yoktur. Öte yandan göçmenler, menşe ülkelerinin dışında yaşamaya karar veren ve mülteci olmayan tüm insanlardır.

“

Mülteciler hayatlarını kurtarmak için veya insan hakları ihlalleri ve zulüm riski altında oldukları için kendi ülkelerinden kaçan insanlardır. Başka seçenekleri yoktur.

”

1951 Mülteci Sözleşmesi ve 1967 Protokolü, tehditler, insan hakları ihlalleri ve zulüm riskleri devam ederse bir mültecinin menşe ülkesine iade edilmemesi gerektiğini teyit eden “geri göndermeme” ilkesini öne çıkarmaktadır. Bununla birlikte, iki anlaşmada mülteciyi, “ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal

gruba mensubiyeti veya siyasi nedenlerle zulme uğramaktan korkması gibi haklı sebeplerle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve geri dönemeyen kişi” olarak tanımlamaktadır. Metinler, terk etme koşullarını savaş ve iç çatışmalar ile sınırlamaktadır.

Abdenmour Toumi: Bu durumda, sözleşmeyi onaylayan ülkelerin hem göçmenlere hem de mültecilere yardım ve koruma sağlamak gibi ahlaki bir sorumluluğu var mıdır?

Michel Maietta: Bir mültecinin uluslararası tanımı, yirminci yüzyıldaki uluslararası mülteci hukukunun tarihiyle benzerse bugün modası geçmiş ve yetersiz olarak görülmelidir. Göçü zorlayan tehditler, Maslow teorisinin ilk iki seviyesine denk gelmektedir. Bunlar güvenlik ve fizyolojidir. Bu nedenle, ekonomik ve iklim göçmenleri de ahlaki olarak mülteci olarak kabul edilmektedir ve devletlerin eski bir mülteci tanımının arkasına saklanmadan uluslararası korumayı buna göre genişletmesi gerekmektedir.

Abdenmour Toumi: İtalya, İspanya ve Fransa bu meseleyi nasıl ele almaktadır? Almanya, 2015 yılında sınırlarına Suriyeli göçmen akımının ardından göç konusunda neden başka bir yönde ilerlemiştir?

Michel Maietta: 2015 ve 2016 yılları arasında medya Ortadoğu'daki savaş ve terörden kaçan insanların sıkıntılarını aktarırken, Alman kamuoyunun mültecileri kabul etme konusundaki desteği artmıştır. O zamanlar Angela Merkel'in kararı iç siyaset çerçevesinde politik ola-

rak riskli değildi. Beş yıl sonra Almanya bir milyondan fazla mülteci kabul etmiştir ve bunların yarısı şimdiden iş bulmuştur. Entegrasyon, Almanya'da temel bir politikadır ve tüm toplum için bir görev olarak kabul edilmektedir. 2019'da federal hükümet, yabancılar için eğitim ve istihdamı teşvik eden bir yasa çıkarmıştır. Bu sırada İtalya ve Fransa, bu entegrasyon bilinci ve etkinliğinden uzak kalmıştır. İtalya'da bunun nedeni, ülkede artan eşitsizliğe karşı devletin hâlâ kendi ekonomik kalkınması için mücadele etmeye devam etmesidir. Öte yandan Fransa'da bunun nedeni, dekolonizasyon sürecinden sonraki entegrasyon deneyiminin başarısızlıkla sonuçlanmasıdır ve bunun sonuçları bugün hâlâ hissedilmektedir.

Abdenmour Toumi: Kaçakçılık ve insan ticareti üzerinden bu trajik insani krizden geçinen kesimler vardır. Bu, terk edilen ülke, transit ülke ve ev sahibi ülke arasında güçlü bir üçlü koordinasyon ihtiyacını ima etmekte midir?

Michel Maietta: Hareket hâlindeki insanlar hakkında küresel farkındalığın olmaması, eski bir uluslararası mülteci hukukunun varlığı ve göçmenlerin-mültecilerin siyasi anlamda günah keçileri olarak ilan edilmeleri uzun süreli bir insan kaçakçılığı ekonomisinin koşullarını oluşturmaktadır. İnsan ticareti ve göçmen kaçakçılığı pratik ve yasal olarak birbiriyile bağlantılıdır. İnsan ticareti mağdurları sınır ötesi kaçakçılığa maruz kalıyor ve kaçak göçmenler, güvensizlikleri ve savunmasız durumları göz önüne alındığında insan kaçakçılığı

karşısında savunmasız durumdadır. Tüm sürdürülebilir sistemler gibi insan ticaretini yıkmak için, mültecilerin uluslararası korumasını genişleterek hareket hâlindeki insanlar üzerinde küresel bir koordinasyon mekanizması kurarak ve genç nesilleri çeşitliliğin evrimsel zenginliği ve önemi konusunda eğiterek çözümler gerekmektedir. Ayrıca, toplumlarımızın refahı için göçmenleri ve mültecileri entegre etmek lazımdır.

“**STK'lar ve sivil toplum, mevcut uluslararası ve ulusal sistemlerimiz tarafından gerçekleştirilen göçmen ve mültecilerin korunması ve entegrasyonunun temerrüdünü telafi etmek için ellerinden gelenin en iyisini yapmaktadır.**

”**Abdenmour Toumi: STK'ların performansına gelirse sizce bu kapsamda nasıl bir performans sergilemektedirler?**

Michel Maietta: STK'lar ve sivil toplum, mevcut uluslararası ve ulusal sistemlerimiz tarafından gerçekleştirilen göçmen ve mültecilerin korunması ve entegrasyonunun temerrüdünü telafi etmek için ellerinden gelenin en iyisini yapmaktadır. Ancak bununla birlikte, programları koca bir okyanusta damlalar hâlinindedir ve kök nedenlere etkili bir şekilde değinmeleri zordur. BM kuruluşları, BMMYK ve BM'nin kendisi, kendilerini dönüştürmek ve geleceğe uyum sağlamak için derin reformlara ihtiyaç duymaktadır. Genel olarak, sınırlı kaynaklara ve

eski yapılara sahip göçmen ve mültecilerin ihtiyaçlarını ele alan tüm insani yardım kuruluşlarının, etkilerini en üst seviyeye çıkarmak için daha stratejik düşünmeleri gerekmektedir. Bu aktörler aynı zamanda mevcut durumla yetinmemelidir. Öngörü, stratejik planlama ve iş birliği, değişim ve dönüşümün yanı sıra daha fazla göçmen ve mültecinin hayatını kurtarmanın anahtarıdır.

Abdennour Toumi: Avrupa ülkelerinin göç konusunda tutarlı bir kamu politikası olmamasına neden olan etkenler nelerdir? Yoksa Avrupa ülkeleri bu insani soruna doğal afet meselesi olarak mı bakmaktadır? Batılı hükümetler göçmen sorununu kalkınma yardımıyla çözmeyi mi tercih ediyor?

Michel Maietta: Avrupalı liderler, milliyetçiliğin yükselmesiyle birleşen yabancı düşmanlığı ve ayrımcılığın Avrupa'da siyasi istikrarsızlığı körükleyeceğinden ve Avrupa Birliği'nin kendisini tehdit edeceğinden korkmaktadır. Sınırlama, uygulanacak en tepkisel ve uzlaşmaya dayalı politikayken, mülteciler ve göçmen akışı Avrupa'nın kapılarını çaldığında enteg-

rasyon daha çekişmeli hâle gelmektedir. Bu krizin siyasi öngörü eksikliği sembolik olmuştur. Ne yazık ki, insani yardım siyasi etki veya manipülasyondan muaf değildir. Çoğu insani yardım aktörünün iş modeli, onları siyasi etkiye karşı savunmasız hâle getirmektedir ve sınırlama için büyük bir Avrupa insani yardım bankası olduğunda, bazı insani aktörler, kısa vadede "hayat kurtararak" teselli ederek onu desteklemek için cazip hâle gelmektedir.

İnsani yardım aktörleri, "hayat kurtarmanın" zikredildiği ve operasyonların merkezi bir değer zinciri olduğu bir acil durum kültürünün içine yerleşmiştir. Göçmenlerin ve mültecilerin güvenliği ve esenliği gibi karmaşık konuların ele alınması söz konusu olduğunda, hayatları geçici olarak kurtarıldıktan sonra, insani yardım aktörleri genellikle stratejik düşünceden yoksun davranmaktadır. Stratejik paradoks, tepkisellik kültürü, "beyaz kurtarıcı" ideolojisi ve örgütsel hareketsizliklerin tümü, insani etkiyi ve aktörlerin hareket hâlindeki insanlara sürdürülebilir bir gelecek sunma potansiyelini bozmaktadır.

Abdennour Toumi: IARAN gibi insani düşünce kuruluşları, karar vericilere yönelik insani eylemleri ve politikaları nasıl geliştirebilir?

Michel Maietta: Öngörü, ulusal ordulardaki karar vericiler, birçok düzeydeki hükümetler ve büyük şirketler tarafından onlarca yıldır kullanılmaktadır. Ancak henüz insani yardım aktörlerinin iç işleyişine dâhil edilmemiştir. IARAN, 2012 yılında aktif bir araştırma deneyimi olarak tasarlanmıştır ve 2018'in sonunda bağımsız bir kuruluş hâline gelmiştir. Bu deneyimi oluşturan çalışma, hükümetlere ve akademik kurumlara desteği de içermesine rağmen, çoğunlukla aktif insani yardım aktörleri için stratejik öngörünün pratik uygulamasında olmuştur. Kuruluşundan bu yana IARAN, her aktörün sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunmak için özel beceri ve deneyimlerinden yararlandığı daha adil ve etkili bir insani ekosistem yaratma vizyonu doğrultusunda çalışmaktadır.

IARAN, çok sayıda farklı kuruluş için onlarca yıllık deneyime sahip insani yardım uzmanlarından oluşan bir iş birliği ağı olarak faaliyet göstermektedir. Aynı zamanda, çok çeşitli insani yardım aktörlerine eğitim, öngörü araştırması ve stratejik öngörü desteği sağladığı aktif bir burs ve danışmanlık kanadıyla birlikte çalışmaktadır. Ayrıca, Ekim 2021'de, insani yardım aktörlerinin geleceğe yönelik okuryazarlıklarını geliştirmeleri ve çalışmalarında stratejik öngörü araçlarından yararlanmaları için bir giriş noktası sağlamak üzere bir kılavuz yayımlamıştır. ■

